

Lausunto

23.10.2023

Asia: VN/8329/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumislain korvaukset (61-62 §)

Suomen Kansanopistoyhdistys kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta lausua. Esityksen lähtökohtana on siihen kirjattujen tavoitteiden mukaan toteuttaa hallitusohjelmaan sisältyviä säästötavoitteita ja lisätä maahanmuuttajan omaa vastuuta kotoutumisestaan sekä omien asioiden hoitamisesta. Tulkkaukskustannuksia koskevilla muutoksilla tavoitellaan julkisten menojen säästöjä sekä korostetaan edelleen kotoutuja-asiakkaiden vastuuta omasta kotoutumisestaan. Nämä tavoitteet saavutetaan esityksen mukaan lyhentämällä kuntien laskennallisen korvauksen enimmäiskestoa sekä laskemalla kotoutumislain mukaisen aikuistumisen tuen yläikärajaa.

Kansanopistoyhdistys ei kannata hallituksen esitysluonnoksessa esitettyjä muutoksia kotoutumislain mukaisten korvauksien alentamiseen. Esitetyt muutokset liittyvät 1.1.2025 voimaan tulevaan kotoutumislainsäädännön muutokseen. Lähes samanaikaisesti työllisyyspalvelut siirtyvät kuntien tehtäviksi ja toisaalta sosiaali- ja terveystyöpalvelut kunnista hyvinvointialueille. Kotoutumisen ja myös muiden palveluiden näkökulmasta yhtäaikaista muutoksia on paljon. Keskeistä on se, kuinka eri kunnat kykenevät luomaan yhdenvertaiset mahdollisuudet kotoutumiselle. Oleellista on myös kuntien, hyvinvointialueiden ja muiden palvelujen tarjoajien (mm. koulutus) yhteistyö, jonka rakentaminen vaatii aikaa. Alueellisesti eriävät käytännöt ja ohjeet ovat olleet kotoutumistyön hankaluutena jo nykyäänkin. Resursoinnin heikentäminen jo ennen säädösmuutosten voimaan tuloa ei ole perusteltua. Kansanopistoyhdistys katsoo, että kotoutumispalvelujen järjestämisen työnjakoa tulee myös tarkastella uudestaan.

Kansanopistoyhdistys ei kannattanut kotoutumisajan lyhentämistä kotoutumislainsäädännön uudistamisen yhteydessä, eikä se kannata myöskään käsiteltävänä olevan esityksen kotoutumisen korvausajan lyhentämistä. Näiden esitysten lähtökohta ei ole kokonaisvaltaisessa kotoutumisessa. Kansanopistoyhdistys on huolissaan siitä, että yksilön oman vastuun vahva painottaminen suomalaisen yhteiskuntaan kotoutumisessa johtaa siihen, että kotoutuminen ei onnistu ja syrjäytyminen ja polarisaatio lisääntyvät. Eriarvoistumisen välttämiseksi tulisi kiinnittää erityistä

huomiota siihen, että kaikilla on mahdollisuus saada riittävä yleissivistys, kielitaito ja yhteiskuntataidot.

Kansanopistoyhdistys katsoo, että 1.1.2025 voimaan tulevan kotoutumislainsäädännön mukaisen kotoutumisohjelman kahden vuoden enimmäiskesto ei ole riittävä valtaosalle kotoutujista. Useimmilta kielitaidon oppiminen vaatii tätä pidemmän ajan. Oppimisen nopeuttaminen on usein mahdotonta. Sen sijaan koulutukseen pääsyä voitaisiin nopeuttaa laatimalla kotoutumissuunnitelmat tehokkaammin ja panostamalla ohjausprosesseihin. Tässä esityksessä käsitelty laskennallisten korvausten enimmäiskeston lyhentäminen heikentää kuntien mahdollisuuksia järjestää laadukkaita ohjauspalveluja erilaisissa elämäntilanteissa oleville kotoutujille. Nopeiden alkuvaiheen palveluiden avulla maahan muuttaneet voivat osallistua suomalaisen yhteiskunnan toimintaan mahdollisimman täysipainoisesti varhaisessa vaiheessa.

Maksu käyttämättä jääneen tapaamisen tulkkauksekustannuksesta (32 a §)

-

Alaikäisenä yksin tulleiden tuki (34, 69 §)

Kansanopistoyhdistys ei kannata aikuistumisen tuen ikärajan laskemista 25 vuodesta 23 vuoteen. Kysymys on henkilöistä, jotka ovat erityisen haavoittuvassa asemassa ja joiden kotoutumiseen yhteiskunnan tulee panostaa. Lyhyellä aikavälillä saavutettu säästö voi tulla pitkällä aikavälillä yhteiskunnalle hyvin kalliiksi. On erittäin tärkeää, että nuorina Suomeen tulleet kotoutuvat hyvin, pääsevät koulutukseen ja työllistyvät.

Pakolaisten vastaanotto (44 §)

-

Muut huomiot

-

Pantsar Tytti
Suomen Kansanopistoyhdistys-Finlands Folkhögskolförening ry